

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Caracterul.

Tot omul are anumite principii, după cari își regulează viața. În lupta pentru existență vedem oameni, cari își schimbă principiile în orice moment, numai ca să poată ajunge la un anumit rezultat. Faptele astorfel de oameni nicicînd nu sînt în consonanță unele cu altele. Ei se lasă determinați de temperamentul lor, de obiceiuri, de împrejurările din viață. Aceștia sînt oamenii *fără caracter*. Viața lor n'are un scop hotărît, pentru că ei înșiși nu au voință proprie, ci voința lor stă sub stăpînirea unei voinți străine sau sub stăpînirea împrejurărilor. E lucru firesc deci, că omul fără caracter nu știe ce vrea, nu știe ce face, nu e conștiu de demnitatea sa de *om*. Activitatea lui nu e de niciun folos pentru binele comun.

Alții, deși nu-și părăsesc principiile după cari își regulează viața, nu dovedesc destulă tărie sufletească în acțiunile lor, ci sînt șovăitori, gata a-și schimba părerile sub influințele externe. Aceștia sînt cei slabi de inger, sau altcum le-am putea zice: *caractere slabe*. Societatea omenească n'are folos de astfel de oameni. Ei nu sînt în stare a-și tăia un drum propriu; conștiința lor nu e

destul de limpede, bunul simț nu e dezvoltat îndeajuns. Nu ne putem baza pe cuvîntul lor dat, nici pe promisiunile făcute. Nu ne putem aștepta la conștientitate în împlinirea datorințelor lor.

Sînt apoi oameni cu voință tare, statornică, subordinată unor anumite principii practice. Statornicia voinței și consecvența în fapte constituiesc *caracterul*. Celce rămîne credincios principiilor sale totdeauna, e un *caracter firm*.

Calitatea caracterului atîrnă în primul rînd dela principiile practice, după cari își regulează cineva viața. Dacă aceste principii practice sînt morale, și *caracterul e moral*; la dincontră *caracterul este imoral*. Vorbim de caracter moral, cînd faptele omului corespund principiilor etice și contribuie la înaintarea binelui comun; în caz contrar nu poate fi vorba decît de caracter imoral, care e stăpînit de egoism, gata fiind în orice moment a face rău aproapelui numai ca să-și poată promova binele său propriu.

Numai *caracterul moral este adevăratul caracter*, pentru că numai prin moralitate, ale cărei cerințe ne arată cea mai frumoasă armonie, poate ajunge omul la consecvență în toate faptele lui și în cursul întregii vieți.

Omul de caracter are o conștiință luminată, judecată limpede, voință puternică. Fiind voința lui conștientă, acțiunile lui sînt bine hotărîte; știe ce-î este datorința, și și-o împlinește cu conștientitate. Omul de caracter devine o personalitate morală, un membru activ al societății, care e în stare a pune lucrarea sa în serviciul binelui comun. E moral nu numai în activitatea sa dezvoltată în cadrul programelor, ci chiar și în împlinirea celor mai mici datorințe. Prin puterea sa eroică morală își croește în viață un drum propriu, devine o ființă aleasă, conștie de propria-i valoare morală și de demnitatea sa, care atrage asupra-i atențiunea și admirația lumii.

Numai omul de caracter este *om de omenie*.

În toate vremurile oamenii de omenie au fost puțini. Deacea străduința tuturor bărbaților luminați a fost: creșterea caracterelor. Astăzi caracterele se pot produce în familie, în școală, în biserică, în societate. Dar numai omul de caracter poate crește caractere. Numai omul de omenie poate produce oameni de omenie. Din izvorul tulbure nu putem scoate apă curată...

Petrache.

FOILETON.

Vechimea comunei Cârnecea.

Comuna Cârnecea e situată sub gradele 45°12' lățime geografică nordică și 39°18', lungime răsăriteană dela Ferro, la o înălțime de 138 m. deasupra nivelului mării. E comună foarte veche. Lipsesc însă datele despre timpul și împrejurările în cari s'a întemeiat. Ruine, cari ar dovedi, că satul s'a fost într'alt loc, nu există. Deasemenea nu există nicio tradiție în popor despre aceasta. Deaci s'ar putea conchide, că satul Cârnecea a fost întemeiat pe locul, unde se află și în zilele noastre.

În sat se află ruinele unei biserici numite de popor „biserica de peatră”. Bătrînii octogenari, Damaschin Molin și Ignat Argane, știu dela strămoși, că biserica ar fi fost zidită de Slavi (?) și dărimată de Turci.

Aserțiunea aceasta a fost susținută și lăjită în popor prin fostul Spasoc de Iagodici, strămoșul marilor proprietari de azi. Urme de inscripții slavone se găsesc pe cruci în mormînișii bătrîni. Eu însă cred, că inscripțiile s'au făcut în limba slavă pentru că pe acele timpuri limba oficioasă a bisericii, și unica limbă cunoscută preoțimii de atunci, era cea slavă.

Planul „bisericii de peatră” în forma de cruce cu altarul spre răsărit, cum și felul în care

e zidită, cu părăși din peatră de var, cu o tenucială așa de tare încît mai ușor se sfarmă peatra decît acest chiag ce ține legătura petrilor; apoi poziția ei, zidită pe muchea dealului numit Dealul bisericii, în zare cu biserica din Cacova și cu cea din Vărădia, ear acestea la rîndul lor cu mănăstirea Călugăra din dealul Ciclovei și cu alte biserici, — ne aduc aminte de vremurile cele dintîi ale creștinătății, cînd cucernicii creștini căutau anume astfel de locuri pentru biserici, de unde puteau să-și dea semne prin focuri ca să înceapă deodată serviciul dumnezeesc. Asemenea de judecînd după cele trei cimiterii cunoscute, — cel de azi aproape de 2 jugere de pămînt, în care se îngroapă morții deja de peste jumătate de veac și o să fie îndeajuns încă o jumătate de veac, apoi cele două mai vechi unul de 2 jugere și altul de 3 jugere, cari încă să fie fost îndeajuns cel puțin cite 2 și 2½ veacuri, — putem socoti cu siguranță vechimea acestora la 500 de ani*). Asupra cimiterului celui de 3 jugere, voin să-și aroage drept de proprietate și biserica greco-cat. din loc, a purtat proces cu grecorientalii; dar a perdut procesul, fiind scris complexul acesta, atît la regulara urbariului și facerea planului comunei din anul 1794, cît și în cartea funduară, pe numele bisericii greco-orientale. Cînd s'au început a se îngropa morții

*) Într'unul din aceste cimiterii părăsite s'a aflat și se află și azi cruci cu inscripții slave (Ana Robie Boje), precum și alte monumente, petri în formă de semicerc, după forma celor turcești.

în cele două cimiterii mai vechi, nu se știe. Se știe însă, cînd s'a înmormîntat cel dintîi mort în cimiterul de acum.

Despre satul Cârnecea, ca existent deja și ca proprietatea lui Francisc Iosika de Caransebeș, ne vorbește diploma dela anul 1597. În această diplomă se spune, că la anul 1597 luna lui August, Nicolae Negul primește ca donațiune comunele Doclin și Biniș ambele situate în comitatul Severinului. La actul de imposesuare iau parte ca vecini: Nicolae Blidar (familie și azi existentă), Ion Matei, Petru Duma și Lazăr Sente, locuitori din Cârnecea, ca iobagi ai lui Francisc Iosika de Caransebeș. Numele comunei în această diplomă e scris «*Ola-kernicza*». În secolul al XVII-lea e cunoscută și familia «*Kernetsanul*». La facerea conscripției din anul 1690—1700, comunele Cârnecea și Forotic aparțin cercului Verșet. Numele comunei e scris «*Kornyacs*». La conscrierea din 1717 se află numele cu totul schimbat în «*Kinaza*» aparținătoare cercului Verșet cu 50 de case și proprietatea erariului**).

Din toate acestea putem deduce, că comuna Cârnecea e foarte veche. Și dupăcum e situată, la loc mărginaș sub poalele dealurilor, cîndva acoperite cu păduri seculare, trăind aci retrași, Cârnenii nu vor fi fost poate nicicînd espuși la nescaiva evenimente mari: ca război, foc, boale

*) Vezi Pesty F. Krassó várm. Története tom. I. și: Oklevelek.

Viitorul metalelor.

Toate națiile caută mijloace de a-și cruța bogățiile firești. Creșterea în cheltuirea bogățiilor firești și irosirea materialilor amenință viitorul neamului omenesc.

Dacă se va merge așa înainte cu risipa nebunească, nu e departe timpul când copiii noștri sau copiii copiilor noștri vor izbuti anevoae a duce mai departe civilizația.

În Statele Unite a crescut producerea ferului dela 13,789.242 tone în 1900 la 25,307.191 în 1906. Dar cât fer și oțel se pierde în fiecare an din lipsă de îngrijire? Când va înceta creșterea cererii și cîți ani vor putea-o îndestula minele în ființă? Iată întrebări de cea mai mare însemnătate. Un lucru e neîndoios: civilizația trebuie să se învețe a-și îngriji mai bine de ferul și oțelul ce întrebuințează, trebuie să afle chip de-a împedeca împreunarea lor cu oxigenul. Dacă s'ar putea găsi mijloc de-a opri rugina acestor metale, am privi mai fără teamă viitorul. E de crezut că astăzi n'am fi în stare, cu toată știința noastră atît de laudată, a dura un monument de fer cum este cel dela Dehli, care fără vopsea stă dela timpurile cele mai vechi ale istoriei până azi fără a rugini sau a se strica.

Se crede că ruginirea ferului și a oțelului, ca și a altor metale, e un fenomen electro-chemic și că împotrivirea la rugină se sporește prin căldura la care le lucrăm și prin felul de lucrare la care le supunem. Descoperirea cea mare ar fi, să știm cum să lucrăm fața ferului și oțelului ca să nu mai poată rugini. Poate s'ar putea îmbrăca lucrurile de acest fel de metale cu silice. Pe calea aceasta s'ar putea ajunge, nu peste mult timp, a apăra lucrurile de fer și oțel de rugină.

Lumină electrică la vechii Egipteni?

Doctorul american Cody, un pasionat cercetător al ruinelor de pe malul Nilului, afirmă că vechii Egipteni cunoșteau lumina electrică. Aceasta o deduce din următoarele: În interiorul piramidelor, acolo unde lumina zilei nu pătrunde, se găsesc picturi admirabile, picturi lucrate cu multă precizie. Cum să se fi făcut aceste picturi? Pe întuneric? Imposibil. La lumina torților sau a lampelor de olei? Earăși imposibil. Deci trebuie că Egiptenii au cunoscut o lumină mult mai puternică, o lumină pe care cu ușurință o puteau introduce în aceste cavouri enorme, și cu ajutorul căreia făceau ziuă acolo. Această lumină — deduce doctorul Cody — a fost lumina electrică.

epidemică, etc. Dovadă, că nici revoluția din 1848 n'a străbătut aci. Și ne obvenind astfel de evenimente asupra comunei, nici schimbări mari nu s'au făcut. Satul stă tot pe locul, unde a fost înainte cu 150 de ani, cu totatîtea numere de case și mai totaceleși familii. De drepturi și privilegii deosebite de cele din iobăgie și regulate prin „Urbariu“, nu s'au bucurat Cărneceni nici în trecut, nici în prezent. Familii străine și de altă naționalitate și religioase, nu sau așezat aci, fără doi jidovi sfinari și doi măestri nemți veniți în timpul din urmă.

Domeniul zis aici „Spăiluc“, din timpurile cele dintîi a aparținut coroanei, care în diferite rînduri l-a donat diferiților nobili. În anul 1824 l-a primit ca donațiune Spasoe Iagodicî strămoșul spăilor de azi, dimpreună cutoate prerogativele nemeșesti, după spusele d-nului Petru de Iagodicî proprietarul de azi. În popor însă e lătită versiunea, că l-ar fi cumpărat pentru prețul de 26 mii fl. monete convenționale, bani în parte împrumutați din fondurile bisericii sirbești dela Carloviț. La început domeniul aparținea unei familii. Azi e împărțit între membrii familiei Iagodicî: 1) Contesa Marie von der Lillie; 2) Petru de Iagodicî; 3) Alexandru de Iagodicî; 4) Ioan de Iagodicî. — Membrii familiei de Iagodicî după naționalitate să afirmă de Sirbi; după confesiune sînt gr. or. și sprijinesc biserica gr. or. română din loc. Vorbesc mai mult limba germană, dar vorbesc bucuroși și limba română.

R. Silviu Molin.

IGIENĂ.

Apa de beat.

Este frumos cînd împrejurimea puțurilor este curată. Dar cum în multe locuri este greu a se evita vărsarea apei la scotere și formarea de bălți, cred că în cazul cînd apa ce se varsă nu se scurge ear în puț, ci se filtrează prin pămînt, acea vărsare nu poate fi daunătoare. Fiziologia ne spune, că omul trebuie să consume zilnic cam trei chilogramme de lichid; astfel în părțile cu apă rea sînt și din acest punct de vedere la locul lor ferturile apoase, ca borșul, deoarece ferberea curăță apa. La munte apa e pretutindeni bună; dar i-și are și defectele ei, provocînd gușa și cretinismul. Cauzele nu ne sînt destul de învederate, încît nici nu sîntem siguri dacă apa este adevărata cauză a gușei. Vezi cîte o vale nu tocmai adîncă fără gușați, paralelă cu alta de adîncime mare și în forma unui cazan; în cea dintîi nu este nici un gușat, ear în a doua este epidemie de gușați în permanență. Apa vine din același munte și probabil are mai aceeași compoziție. Mutarea pătimășilor pe locuri fără gușați nu reușește, nici tinerii gușați nu se pot împedeca de a se însura. Românul caută, pecît poate, să bea apă bună și numai la mare nevoe, cînd cea bună e prea departe, bea și de calitate mai rea.

Proverbul „nevoia învătă pe om“ se potrivește de minune la empirismul Românilor, care i-a condus la ideea de a-și însănătoșa apa prin baterea ei cu piatră acră. Astăzi știința vine să sancționeze de bună această metodă a Românilor. Piatra acră are proprietatea da a se agăța de materiile organice, ce innoată prin apă și a se așeza cu ele jos la fund, depunînd acolo toate necurătenii și microbii din apă. După bacteriologul nostru, apa cu 300 de microbi le centimetru cub e suspectă, cu 1000 rea și cu 10.000 periculoasă. Filtre nu putem pretinde ca să-și procure sateanul nostru; dar pentru bolnavi ar putea să fiarbă și, ca să-i dea aerul necesar, să o bată cu o văr-guță și dacă trebuie, să-i adaogă și ceva sare.

Bălți naturale sau artificiale sînt în toate județele, chiar și în cele de munte; pe lîngă Dunăre și riuri mari revărsările alimentează bălțile neconținut sau în anumite timpuri, iar unde nu sînt ape mari, își adună țerani pentru adăperea vitelor, topirea cînepii, inului sau teiului și pentru a bea înșiși, dacă n'au alta mai bună. Astfel se esplică numărul mare de friguri bătoase. Paludismul observat în comunele unde nu sînt bălți, derivă probabil de acolo, că suferinzi au fost în anumit timp, d. e. vara, la muncă pe locuri ce dau prilej la paludism.

Dr. Gheorghe Crăniceanu.

Impotriva meningitei cerebrospinale.

Profesorul Netter, zice „Petit Temps“, arată că se înmulțesc în mai multe garnizoane cazurile de meningită cerebrospinală, că totodată sînt multe în Paris și în deosebi în mahalalele lui.

A întrebunțat contra acestui groaznic morb serul meningococcic al lui Dopter, al lui Wassermann și al lui Flexner, injectîndu-le în încăperea unde e măduva spinărei. Opt s'au tămăduit de tot, trei au murit; ear doi au rămas bolnavi din cauza, că suferiau și de alte boale grele mai dinnainte. Înainte de întrebunțarea serurilor, a avut 16 morți din 33, adică 48.5 la sută. Sau, ca să ia cazuri din aceeași epidemie, Februar 1909, dar necăutate în spitalul Saint Denis: cele căutate în spital au dat 4 tămăduiri din patru, celealalte 4 morți la 4 bolnavi.

Deci Netter a găsit aceleași rezultate ca și Schoene, Lévy, Flexner etc.

Arată că nu e deajuns să se întrebunțeze seruri, ci anume să le injecteze în încăperea măduvei spinărei. Trebuie injectat mult: cîte 20—30 cm. cubici la copii, cîte 30—45 la vrîstnici. Trebuie făcute 3—4 injecții, orcare ar fi rezultatul celei dintîi.

Alteori vor trebui și mai multe. Astfel se capătă mai multe tămăduiri și mai repede și nu se mai întimplă întoarcere de boală. Neapărat, cucît se va începe căutarea cu ser mai de timpuriu, cuată va fi mai bine pentru bolnav.

Vailland constată lucrarea bună a serurilor și că boala se estinde acuma și între civili, pe cînd dela început era numai între militari.

Originea lumilor.

(O teorie nouă.)

În „La Revue du Mois“ (Februar 1909), Emille Belot dă un studiu asupra *originii lumilor*. Arată pe scurt sistemele lui Laplace și Newton, cum și erorile făcute de ei din cauza imperfecțiunii mijloacelor de investigație și din cauza că pe vremea lor nu erau descoperite multe din legile fizice și mecanice cunoscute azi. Apoi autorul expune în resumat teoria sa cosmogonică, pe care a dezvoltat-o în diferite studii anterioare. Eată concluzia studiului său: *Cosmogonia tourbillonară* arată, că sateliții au fost formați înaintea planetelor, și acestea înaintea soarelui; dar înaintea sateliților a trebuit să fie subsateliți formați de *virtejuri*; și dupăcum sînt mai mulți sateliți decît planete și mai multe planete decît soări, totastfel numărul subsateliților se ridică la înfinit cu ordiul lor de micime. Atomul este cel din urmă subsateliț în ordinea mărimii și cel dintîi ca dată în ordinea genezei. Astfel *calea lactee* ar fi atunci ecliptica sorilor formați în număr înfinit din *napele* ieșite din virtejul universului. Cu modul acesta ajungem să îmbrățișăm în aceeași sinteză *tourbillonară* atomul și calea lactee, dominați de aceleași legi ca și sistemul nostru solar.

ECONOMIE.

Vinul de lapte.

Laptele este un aliment complet, dar și un bun mediu pentru dezvoltarea microorganismelor pricinuitoare de boale. Pentru nimicirea microorganismelor din lapte se practizează ferberea sau recirea (înghețarea) laptelui, introducerea de substanțe chimice în lapte, etc. Dar prin aceste mijloace nu se pot distruge toți bacili din lapte. Așa d. e. ferberea laptelui nu poate fi niciodată completă, căci la 70—80° C laptele începe a se umfla dînd afară din vasul în care se ferbe. Cauza umflării laptelui sînt pojghițele de caseină insolubilă, cari se ridică la suprafață și se opun la degajarea vaporilor de apă din masa laptelui, ceiace face, ca el să-și măriască volumul. Microorganismele rămase nedistruse și caseina insolubilizată prin ferbere, contribuie la turburări stomacale, îndeosebi la copii și oameni suferinzi.

Laptele însă se poate înlocui prin un preparat al său, care e liber de orice microorgnisme și e ușor de mistuit. Acest preparat e *kefirul caucazian* sau *vinul de lapte*. Kefirul e o beatură fermentată, a laptelui de vacă, în anumite condiții și sub acțiunea unor fermente specifice: *Bacilus Caucasiensis* și *Zaharomyces kefir*.

Procedul e următorul: Laptele se filtrează printr'o pînză curată foarte deasă, pentru a-i înălătura toată murdăria, și apoi se ferbe în vase foarte bine îngrijite și într'o atmosferă cît mai curată. Ferberea în clocote ține o oră, agitîndu-se neconținut cu o baghetă în lapte. Dupăaceasta se lasă laptele în repaos la recoare, cînd i-se adauge fermentul. Prin această procedură, microorganismele sînt distruse în parte prin ferbere, ear cele rămase sînt omorite de fermentul specific în dezvoltarea sa, contribuind în același timp și la îmbunătățirea calității laptelui.

Singura beatură igenică și hrănitore pentru copii și suferinzi e kefirul caucasian. Astfel se explică faptul, că copii caucazienilor dau tributul cel mai mic morții, și că mulți din caucazieni sînt octogenari, deoarece beutura lor de căpetenie e kefirul.

Grîul sălbatic.

În Palestina s'a descoperit grîul sălbatic, despre care se crede, că e strămoșul tuturor felurilor de grîu cultivat. S'au aflat lanuri întregi de grîu sălbatic în împrejurimile Mării-moarte, la poalele Hermonului și aiurea. Acest grîu sălbatic e în stare a purta lupta împotriva buruenelor; crește și în ținuturi secetoase, și chiar petroase, unde altă vegetație nu e în stare a prinde rădăcină. Face spic frumos cu boabe lungi de 11 milimetri, pecînd boabele grînelor cultivate sînt numai de 5—10 milimetri. Crește dela 100—150 metri sub nivelul Mării-mediterane, până la 1000 și 1600 metri deasupra nivelului Mării-Mediterane, aproape de zăpeziile Hermonului. Se poate, că încrucîșîndu-l (corcîndu-l) s'ar căpăta varietăți, cari să fie în stare a crește și rodi în locurile, unde celelalte feluri de grîu pier. Astfel s'ar putea sămăna cu grîu cîmpile din Algeria, Tunis, Siria, Egipt, Turchestan, ș. a. La institutul agronomic din Bonn-Poppelsdorf se fac probe cu acest grîu.

„Economia“.

FELURIMI.

Razele Albastre. Revistele medicale în timpul din urmă se ocupă de invenția medicului Radard din Genă, că: trupul omenesc devine nesimțitor, dacă nervii ochiului sînt expuși razelor albastre, — cu eschiderea altorfel de raze și mai ales a razelor soarelui. Sub influința razelor albastre pacientul poate suporta cea mai grea și mai dureroasă operație fără să simțiască nici cea mai mică durere. Razele verzii încă au această influință, dar nu în măsură atât de mare. Razele galbene și roșii însă n'au niciun efect. Invenția lui Radard a fost probată și la clinica de dinți din Londra, dar nu s'a dovedit corespunzătoare în tot cazul. Medicii explică acest fenomen așa: Morbosul privind îndelungat lumina intensivă de culoare albastră, cad într'un somn hipnotic.

Influența binefăcătoare a soarelui o recunosc toți naturaliștii și învățații. Puterea de viață ce rezidă în razele soarelui, influența binefăcătoare ce exercită asupra plantelor, animalelor și bunei dispoziții și simțirii a omului, e recunoscută de toți. Dar că soarele ar lungi viața omului, această descoperire nouă se datorește unei statistici din Elveția. S'a aflat că în regiuni mai mult expuse razelor soarelui, unde numărul zilelor senine cu soare e mai mare, oamenii trăesc mai mult decît în regiunile umbroase. În niște ținuturi ale Italiei, unde din 365 de zile, 320 sînt senine cu soare, s'a aflat numărul cel mai mare de oameni cari au trecut peste o sută de ani. Un bun motiv deci ca să ne folosim de zilele frumoase cu soare ale anotimpurilor, pentru preumblări prin parcuri și păduri, cari pe lângă plăcerile ce ni-le aduc prin priveliștea frumoasă a naturii, ne întăresc organele trupului nostru și ne dau posibilitatea unei vieți mai îndelungate.

CRONICA.

Asociațiunea institutelor noastre financiare „Solidaritatea” a ținut prima adunare generală ordinară în Seliște în prima și a doua zi de Rosalii sub prezidiul d-nului *Partenie Cosma*, fiind de față la adunare 37 reprezentanți ai băncilor noastre. În această adunare s'au adus deciziuni foarte folositoare pentru toate institutele noastre financiare. În ziua a treia de Rosalii a ținut o adunare festivă Cassa de păstrare din Seliște, serbindu-și jubileul de 25 ani al existenței sale prin aducerea mai multor hotărîri în scopul de a înființa unele noi instituțiuni, salutare pentru poporul din Seliște și jur. După adunarea festivă a urmat un banchet la care au luat parte peste 300 invitați de harnica Cassa de păstrare. Insuflețirea a fost foarte mare.

Luni a doua zi de Rosalii și-a serbat cununia candidatul de preot *Iosif Caragea* cu d-soara *Ana Vuia*, nepoata fruntașului țaran *Pavel Vuia* din *Ticvaniul-mare*. Cununia s'a oficiat în frumoasa biserică din *Cacova*, cîntînd și corul *Cacovenilor*, legănat în acustica bogată a acestei biserici noi. Nași la această mare nuntă românească au fost adv. *Dr. I. Nedelcu* cu doamna.

La *Goruita* a fost ales *Mercuri*, cu mare insuflețire, de notar cercual vrednicul vicenotar *Petru Ciorogariu* din *Mercina*. Multe felicitări!

Ni-se raportează că bravii choriști rom. din *Varadia* au secerat la Rosalii mari aplause cu vestita piesă „*Iancu Jianu*” a lui *Milo*. Ar fi de dorit să o dea și în alte sate fruntașe din jur!

Apotecarul *Stefan Geml* din *Sasca-montană* a murit în etate de 43 ani.

Un început frumos de bibliotecă populară în comuna *Cârnecea*.

Bună ocazie li-se ofere doritorilor de a învăța limba franceză, luînd ore private dela profesoara *Anne Marie Arthand* (Casa Moldovan). A se vedea anunțul pe pag. 4.

În hotarul Seghedinului s'a scufundat pămîntul în mai multe locuri cu citeun metru. Cufundările sînt simetrice patru-unghiulare. Se crede, că acest fenomen al naturii e pricinuit de efectele vulcanismului.

Examenul anuale s'au ținut pîn'acum la *Ciudanovița, Gîrliște, Goruita, Giurgiova, Calina, Săcăș, Ticvaniul-mic și Rachitova*. După ce se vor isprăvi toate, comisarul școl. conz. *Gheorghe Jianu* va da și publicului o dare de seamă asupra evoluțiunii învățămîntului nostru primar.

În zilele Rosaliilor s'a expedit primul număr din esecenta revistă pedagogică „*Educatorul*”, organ oficial al Reuniunii învățătorilor noștri din Eparhia Caransebeșului. Din multe părți ni-se vestește că a făcut cea mai bună impresie, și astfel nădăjduim că va prinde rădăcinii trainice, avînd înalta misiune de a contribui la educația popoului, problema cea mai însemnată pentru propășirea unui neam. Director: *P. Bizerea*. Abonamentul anual: 4 cor. Redacția și Administrația: *Oravița, Nr. 817*. — O recomandăm cu căldură cărturarilor și mai ales învățătorilor români.

Comuna bisericească gr. or. rom. din *Cacova* a lansat un apel și liste de subscriere pentru colectarea de ajutoare pe seama nou ziditei biserici, care nu e înzestrată încă pedepplin spre a putea fi sfințită. Colecta este încuviințată de Inaltul ministru reg. ung. de interne. Invităm și noi pe fiecare să dea după puterile sale, cum învață și scriptura: „*Ai mult, dă mult; ai puțin, dă puțin, — dar din inima curată!*”

Noul comitet parohial din *Răcășdia* nu permite corului bisericesc de acolo să-și țină orele de instrucție în cîntarea bisericească în niciuna din cele patru sale de învățămînt ale școlii confessionale. Din ce cauză?

La *Cacova*, e lucru întors. Comitetul parohial permite corului să-și țină instrucția în școală; nu-i permit însă învățătorii. Hm!

Alegerea de episcop la *Caransebeș* este fixată pe ziua de *Sin-Petru*.

Dr. Gheorghe Gârda, a făcut cenzura de avocat la *Budapesta*. Felicitări!

Ministrul cultelor și al instrucției publice, cu rezoluțiunea de subț Nr. 52.159/1909 a aprobat cartea didactică: *Curs practic de fizică și chimie pentru cursul primar de Iuliu Vuia*. — Prețul 50 fil. Ed. II, cu numeroase ilustrațiuni în text. Opul se poate comanda dela librăria diecezană din *Arad*, Deak *Ferencz-u. 33*.

Celebrul romancier *Marcel Prevost* a fost ales membru al Academiei franceze.

Duminică dimineața pela 7 ore s'a simțit în orașul *Cincibiserici* și în comunele învecinate un puternic cutremur de pămînt, urmat de un murmur suteran înspăimîntător și de o ploae torențială.

În hotarul comunei *Gaiul-mare*, în urma plugului, s'a aflat o oală cu piese de argint de pe vremea regelui *Andrei al II-lea*.

În *Sîmbăta* trecută s'a descărcat un trăsnet în sinagoga din *Sint-Miclăușul-mare*.

Erași nenorocire la *Reșița*. În urma unei explozii de gaz și-au pierdut viața *I. Schusztel* și *Ion Stan*, ear *Rusalin Dobra* și încă alți muncitori se luptă cu moartea.

În *Reșița-montană* școala civilă de băieți, care pîn'aci era comunală și primia subvenție dela stat, și școala superioară de fete (cu 2 clase), s'au statificat săptămîna trecută. Școala superioară de fete se va transforma în școală civilă de fete, avînd a se ridica pe spelele comunei noul edificiu pentru această școală. Pentru depurarea în formă de împrumut a cheltuelilor ce le va avea comuna cu ridicarea noului edificiu se va folosi contribuția comunală de 5%.

Din prilejul împlinirii a 20 de ani dela moartea lui *Eminescu* „*Asociațiunea*” va arange o serbare comemorativă în sala festivă a Muzeului.

În pădurea din apropiere a căzut un copac pe biata *Paraschiva Bengescu*, rămînînd moartă pe loc.

Festivalul „*Männer Gesangsverein*”-ului din localitate a reușit bine în seara Rosaliilor.

Arheologii intruniți în primăvara din ăstan la congresul internațional din *Cairo*, au cercetat locul unde a fost lacul *Moeris*, și ruinele orașului *Crocodilopolis*, capitala ținutului *Faium* în epoca greco-romană. Aci au aflat bibliotecă întregă de papirus îngropate în năsip. S'a aflat întregă constituția *Atenei* scrisă de *Aristot*, apoi scrierile lui *Herondas*, *Sappho*, *Menandros*, ș. a.

Din raportul general al comitetului „*Reuniunii sodalilor români din Cluj*” vedem că această Reuniune există de 37 ani, avînd menirea să astringă la un loc pe meseriași și industriași români și să-i siliască la lucrare frățească. În anul trecut a înființat un chor mixt, a dat un concert, s'au arangeat 3 serate literare-muzicale, conveniri sociale, au cîștigat un local de lectură, — și s'a mai înființat un fond nou pentru ajutorarea meseriașilor și a familiilor lor ajunse în strîmtorare.

Ion Pruniș cu soția sa *Marta*, au donat pe seama mănăstirii din *Valea Călugărului (Ciclova)*, două sfeșnice mari naintea catapetesmei, bine lucrate de *Ion Pruniș* din *Ciclova montană*. I-se exprimă și pe această cale mulțămită.

Valeriu Dabici
preot administrator.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut și se poate procura dela autor și dela *Librăria diecezană din Caransebeș* „*Purtarea socoților bisericești pe baza contabilității duple*” de *Dr. Petru Barbu*. Cartea este compusă special pentru preoții, învățătorii și episcopii comunelor noastre bisericești. Cuprinde: I. Partea teoretică: Despre purtarea socoților bisericești în genere. Inventarul. Bugetul cu preliminarul. Cont, cartea socoților bisericești și contabilitatea bisericească. Contabilitatea simplă și contabilitatea dublă. Purtarea socoților bisericești: 1. Deschiderea conturilor, 2. Purtarea conturilor și 3. Incheierea conturilor. Incheierea socoților la finea anului. Controlul. II. În Partea practică se ilustrează cu exemple partea primă purtîndu-se pe un an socoțile bisericești ale unei comune.

Domnul *Dominic Rațiu* apreciază foarte favorabil cartea susnumită. Prețul 3 cor.

„*Biblioteca pentru toți*” în numărul 456, publică în traducere ultima operă dramatică a lui *Heinric Ibsen*, intitulată *Ziua Învierii*. Traducerea e făcută de cunoscuții scriitori, *Chendi și Sandu Aldea*. Piesa simbolizează învierea la o viață fericită a ființelor omenesci, cari deși mai rătăcesc pe pămînt, au murit de mult căci le-a murit credința și nădejdea într'un viitor mai bun. Subiectul dramei e luat din viața artiștilor. La anul 1901, cînd a apărut, a provocat multe discuțiuni în centrele literare europene. — Prețul 30 de bani.

No. 455: „*Blestemul*” de *Ludovic Dauș*, povestirea tragică a unei familii din *Moldova* în timpul eteriei grecești. Scene repezi, puternice, pline de poezie și un umanitarism care induioșează până la lacrimi, face pe cititor să vibreze de durerile și nenorocirile străbunilor noștri atît de asupriți sub jugul greu al fanarioților. Prețul 30 bani.

A apărut „*Neamul Românesc literar*” no. 5, 1-a Mai 1909 cu următorul sumar: O amintire despre *Doamna Elena* de *N. Iorga*. O nouă culegere de poezii populare din *Moldova* de *N. Iorga*. Coboară, noapte... (poezie) de *I. U. Soricu*. Iarnă grea de *I. Agîrbiceanu*. Lacrimi (poezie) de *I. Murășan*. Cugetări de *I. O* lecție de cărturarie bisericească unui preot indignat, de *Arhim. I. Scriban*. Sonet (poezie) de *L. Mureșan*. Din corespondența lui *Bariț*, publicată de *N. Bănescu*. *Hermann și Dorotea* (traducere) de *Oreste*. *Judecata lui Dumnezeu de Romulus Cioflec*. La țară (poezie) de *C. Ardeleanu*. Un marș al lui *Cuza* de *C. C. Cristodorescu*. Inimă (poezie) de *A Cotruș*. Fetele lui *conu' Arghire* (urmare) de *Irina G. Lecca*. Cărți și reviste: *A. Vlahuță*, *O. Goga*, de *N. Iorga*. Prețul 50 de bani.

Editor proprietar: *Gheorghe Jianu*.
Redactor responsabil: *Alexandru Purgariu*.

Ce-î de nou?

Noutatea timpului de față e:

Mașina de vorbit „Pathefon“

care cîntă fără ac. Înloc de ac este un stil de saphir, care nu se mai roade. Aceste aparate cîntă și vorbesc alît de frumos și curat, încît se pot asculta detot dinaproape, fără niciun zgomot. Prețurile acestor aparate fac

— **45—500 coroane.** —

Cu acest prilej atrag luarea aminte a posesorilor de gramofone, că am de vînzare în depozit și diferite **Aparate cu ac**, cu prețuri variate, cum și **tot felul de plăci (Platten)**.

Ace pentru Gramofon dela 60, 80 fil. până la 1 cor. pentru cîte 200 bucăți.

Insfrșit primesc și efeptuesc prompt și

reparaturî de gramofone după toate sistemele.

Cu distinsă stimă

M. Atzinger & Comp., Oravița.

6-1

Curs de limba franceză.

Avizez și pe calea aceasta publicul inteligent din Oravița și jur, că am deschis în locuința mea **(Casa Moldovan)**

un curs de limba franceză.

Sînt născută în Franța și garantez instrucție solidă, cu prețuri moderate, și pentru domnișoare singuratice, și în grupuri.

Cu distinsă stimă

Anne Marie Arthaud.

x-1

Vila „Dănilă Valușescu“

— **Herkulesfürdő — Băile-erculane.** —

Vilă de primul rang pentru familii și pentru persoane particulare. Întocmiri moderne cu cel mai mare confort.

Vila aceasta, situată pe țărmul drept al Cernei, în fața vîrfului Domogled ofere vederea cea mai frumoasă.

Clădire nouă, uscată, situată în fața soarelui. Apaduct în toate coridoarele.

Serviciu culant. Liniște mare. Cea mai mare curățenie pe lîngă prețurile cele mai moderate. În lunile **Maî, Iunie, Septembrie și Octombrie** sînt prețurile următoare:

1 odaie cu 1 pat del. cor. **1-20—2-00**

1 odaie cu 2 paturi del. cor. **2-40—3-00**

În sezonul principal, adecă în lunile **Iulie și August:**

1 odaie cu un pat del. cor. **2-40—3-20**

1 odaie cu 2 paturi del. cor. **4-—, 5-— și 6-—**

Fără a cruța spese și osteneală am introdus în vilă toate inovațiunile în domeniul igienei moderne, ca vila să corăspundă tuturor cerințelor. Apaductele și canalizările sînt întocmite cu cea mai mare îngrijire și sînt supravegiate în modul cel mai perfect.

Odăile, în urma fiecărui oaspe, se desinfec-tează cu formalin; astfel fiecare primește odăe absolut curată.

Fiecare oaspe e poîtit a se convinge despre situația frumoasă și sănătoasă a vilei, despre comoditatea și întocmirea cu tot confortul odăilor, precum și despre curățenia cea mai perfectă și despre serviciul cel mai exact.

Cu tot respectul:

Petru Valușescu

proprietar.

10-4

Gratis!!

5000 de oroloage cu lanț.

Gratis!

Gratis!

Pentru reclame pe seama noilor oroloage jubilarie ale noastre pelingă lățirea catalogului ilustrat, fiecare poate căpăta gratis un astfel de orologi Anker-Remontoir nou și extrafin de argînt, cu lanț. — Trimite-ne deci adresa D-Tale, și 1 coroană (chiar și în marce postale) pentru porto și spese, la: **Uhren-Exporthaus Schwartz, Wien, XVII/1 Postfach.**

5-2 Cu rambursă costă 1.70 cor.

„Plugarul“ s. p. a. în Cacova

cu filiala în Goruia

primește depunerî pe lîngă libel și în cont-curent cu 5—6% și plătește și darea de venit după depunerî.

— Cumpără și schimbă tot felul de monede și hîrtii de valoare. —

Acordă împrumuturi în cont-curent și pe obligațiuni fără termin și amortizare în condițiunile cele mai favorabile.

Escomptează cambii cu giranți și acoperire hipotecară.

Acordă avansuri pe hîrtii de valoare și cereale. Primește spre încasare mandate indigene și străine.

A înființat și o

însoțire ocazională reciprocă pentru asigurarea vitelor.

După fiecare cvotă se plătește la despăgubire de 100 coroane numai 2 fil.

Vitele asigurate pân' acum reprezintă un capital de 600.000 cor.

Mijlocește cumpărarea de mașinării și alte unelte agronomice.